

Täysistunto

Perjantai 10.3.2017 klo 12.59—14.05

5. Lakialoite laiksi kaivoslain 182 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 7/2017 vp Mikko Kärnä kesk ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu

13.58 **Mikko Kärnä kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaivoslaissa säädettiin vuonna 2011 kullankaivuuseen liittyvien kaivospiirioikeuksien lakkauttamisesta 9 vuoden siirtymäajan jälkeen. Tässä lakiesityksessä esitetään siirtymäaikaa pidennettäväksi aiemmasta 9 vuodesta 15 vuoteen.

Kysymyksessä ei ole tehdyn päätöksen peruminen vaan ainoastaan siirtymäajan pituuden muuttaminen. Lakia valmisteltaessa talousvaliokunta esitti loppumietinnössään siirtymäkauden sopivaksi pituudeksi 15 vuotta ja perusteli tuolloin esityksensä hyvin. Tuolloisen talousvaliokunnan mukaan laissa päätetty 9 vuoden siirtymäaika oli liian lyhyt. Valiokunta totesi, että siirtymäaikaa pidentämällä saadaan aikaan asiallinen ja ympäristöhaitat minimoiva toiminnan alasajo hätäilyn ja äkkipysähdyksen sijaan. Asia kuitenkin muutettiin suuressa valiokunnassa.

Arvoisa rouva puhemies! Kaivospiirien lakkauttamisella puututaan aikanaan pysyväksi oletettuun oikeuteen. Tämän oikeuden poistaminen aiheuttaa taloudellisia tappioita kullankaivuuyrittäjille, jotka ovat investoineet yritykseensä luottaen sen toiminnan jatkuvuuteen. Jatkoajan pidentäminen parantaisi yrittäjien omaisuudensuojaa.

Päätöksen jälkeen kullankaivuuta on nopeutettu ja useimmat kaivospiirin haltijat ehtivät hyödyntämään kaivospiiriensä kultavarannot nykyisen 9 vuoden siirtymäajan puitteissa. Kaikki eivät tähän kuitenkaan kykene. Erityisen kipeästi lyhyt siirtymäaika koskettaa niitä kaivajia, jotka kaivavat piirillään pääsääntöisesti ilman konevoimaa. Niille, jotka eivät ehdi hyödyntää aluettaan, syntyy tilanne, jossa investointien oletettua velkaa jää maksamatta, kun yritystoiminta joudutaan kaivospiirien lakkauttamisen takia lopettamaan. Kaikkiaan niitä kaivospiirejä, joita tämä asia koskettaa, on 27. Näistä 5—10 hyötyy jatkoajan pidentämisestä. Enintään kolmanneksella kaivajista jää kaivettavaa nykyisen siirtymäajan jälkeen. Hyväksymällä tämä lakiesitys annettaisiin kultamaiden veteraaneille ja Lapin legendoille mahdollisuus saattaa elämäntyönsä loppuun.

Asiaa arvioitaessa on huomattava, että kaivamisen nopeuttaminen äkkilopun lähestyessä voi johtaa omien kultavarantojen ryöstöhyödyntämiseen. Vastuullinen ja huolellinen työ saattaa väistyä, kun lopettamisuhka lähenee. Tällöin turvallisuuteen ja ympäristönäkökulmiin pohjautuva työtapo saattaa heiketä taloudellisen uhan alla. Paras ratkaisu sekä yrit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 21/2017 vp

täjille että ympäristölle olisi, mikäli toiminta lakkautettaisiin hyvässä järjestyksessä mahdollisimman pienillä taloudellisilla vaurioilla. Pidempi jatkoaika ei myöskään mahdollista kaivuualueiden laajentamista. Ainoastaan olemassa olevat alueet kaivettaisiin tarkemmin, ja kaikki kulta kerättäisiin talteen ammattitaidolla ja ylpeydellä. Vaikutukset ympäristöön ja luontoarvoihin pysyisivät nykytilaan verrattuna samansuuruisina ja jopa vähenisivät. Liiallinen kiirehtiminen olisi ongelmallista erityisesti kaivospiirien vesijärjestelyjen osalta. Siirtymäajan pidentämisestä ei olisi kenellekään mitään haittaa, eikä sillä heikennettäisi kenenkään oikeuksia.

Lakiehdotus ei aiheuta mitään kustannuksia. Päinvastoin nopea lakkauttaminen vanhan lain mukaisesti lisäisi työttömyyttä ja synnyttäisi uusia menoeriä. Valtio hyötyisi myös taloudellisesti, mikäli kaivospiireillä sijaitseva kulta voitaisiin hyödyntää täysimääräisesti. Lemmenjoen kaivospiirien kullankaivuutoiminnan suora työllisyysvaikutus on noin 15 henkilötyövuotta. Välilliset vaikutukset, kuten kulta ja sen kaivuuseen liittyvä matkailu sekä kultaan liittyvä korutuotevalmistus, ovat noin kaksi kertaa tätä suuremmat. Kyseisiltä kaivospiireiltä tuotetaan kultaa noin 25 kilogrammaa vuodessa. Määrä ei ole kansallisesti merkittävä, mutta kulta osataan jalostaa paikallisesti, ja siitä saadaan markkinoilla maailmanmarkkinahintaan verrattuna moninkertainen hinta. Näin rakennettu parin miljoonan euron liikevaihto on paikallistaloudessa erittäin merkittävä tekijä.

Arvoisa rouva puhemies! Tällä lakiehdotuksella perinteikäs ja noin 150 vuotta jatkunut, ilman mitään tukia itsensä rakentanut ja ilman mitään tukia itsensä elättävä pieni sekä perinteikäs elinkeino saisi hieman lisääaikaa sopeutuakseen maailman muutoksiin.

14.03 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni edustaja Kärnä on perustellusti viittannut siihen, että talousvaliokunnan mietinnössä oli tämä 15 vuotta, joka sitten muuttui suuressa valiokunnassa. Tässä kohtaa, kun tietää tämän sijoitetun ja arvioitun pääoman, mitä siinä kaivospiirissä uskotaan olevan ja tiedetään olevan, pitäisi olla mahdollisuus, että tätä pidennettyä aikaa katsottaisiin niin, että siitä omaisuuden turvasta voitaisiin huolehtia näittenkin osalta. Erityisesti olen huolissani siitä, kun näissä pienimuotoisissa lappio-kottikärrykaivoksissa on sitten tavallaan sen oman työn jäljet, onko mahdollisuutta saada se sijoitettu pääoma siihen. Sen pitäisi olla mahdollista. Siinä mielessä kyllä katson, että tuo edustaja Kärnän tekemä lakiesitys on kyllä puollettavissa.

14.04 Ville Vähämäki ps: Puhemies! Ihan lyhyesti: itsekin näen, että tämä edustajan tekemä lakialoite on puollettavissa.

14.04 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia kollegoille näistä sanoista. Toivotaan yhdessä yli hallitus—oppositio-rajojen, että asia menestyy talousvaliokunnan käsittelyssä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.